

SAĞLIK HİZMETLERİ TEMEL KANUNU TASARISI İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanarak 11 Ocak 1987 tarihinde ilk kez Başbakan Turgut ÖZAL tarafından basına açıklanan Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun hazırlanma aşamasında SSBYB da yapılan danışma toplantılarına Türk Tabipleri Birliği dışında hiç bir sağlık meslek örgütü çağırılmamış, yasa bir oldu bittiye getirilerek TBMM Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna sevk edilmiştir.

Bunun üzerine 7 Şubat 1987 tarihinde, Birliğimizin öncülüğünde Türk Tabipleri Birliği, Türk Diş Hekimleri Birliği, Türk Veteriner Hekimleri ve Türkiye Barolar Birliği ile ortaklaşa düzenlenen ve Genel Başkanlarının katıldığı "Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu" üzerine görüşler konulu Panel gerçekleştirilmiştir. Birliğimiz salonlarında yapılan ve kalabalık bir kitle tarafından izlenen paneli Türkiye Barolar Birliği Başkanı Teoman EVREN yönetmiş; konuşmacı olarak Prof.Dr. Nusret FİŞEK, Prof.Dr. Mekin TANKER, Doç. Dr. Yücel AKINCI, Dt. Yılmaz BİLGİN katılmışlardır.

İlk sözü alan Prof.Dr. Nusret FİŞEK önce tasarının ekonomik yönüne değindi. Yeni yasanın ek olarak bütçeye 300 milyarlık yük getireceğini, parası olanın şimdi de sağlık hizmetinden istediği gibi yararlandığını, finansman sorununun nasıl çözüleceğini açık olmadığını vurguladı. İkinci olarak hekimlerin hükümete güven duymaları gerektiğine değinen FİŞEK, şimdiye kadar Sağlık Kanununun birkaç kez değiştiğini, yeni tasarıda da güvencenin olmadığını, her şeyin yönetmeliklere bağlı olduğunu söyledi. Son olarak da sağlık hizmetinin bir ekip işi olduğunu söyleyen Prof. Dr. Nusret FİŞEK, nasıl bir yönetici kadrosu oluşturulacağını belli olmadığını söyledi.

Daha sonra sözalana Prof.Dr. Mekin TANKER Türk Eczacıları Birliği'nin üç yıl önceden gündeme getirdiği sağlık hizmetlerinin düzenlenmesine ait önerilerin 12 maddesinin 10'unun yeni tassa-

rıda yer aldığını belirtti.

Sağlık hizmetinin bir ekip işi olduğunu söyleyen Prof.Dr. Mekin TANKER yeni yasada sağlık personelinin tamamının gözönüne alınması gerektiğini söyledi. Meslek kuruluşlarının görüşlerinin alınmadığını belirten TANKER, Sağlık Örgütü'nün siyasal düşüncelerin dışında olması gerektiğini belirtti. Türk Eczacıları Birliği'nin sağlık hizmetlerinin tek elden yönetilmesine karşı olmadığını söyleyen Prof.Dr. Mekin TANKER, yeni tasarıyla bir kısım hastanelerin sağlık işletmeleri haline getirileceğini, bir kısmının ise özel sektöre satılacağını vurguladı. Yeni tasarıda Hastane Eczacılığının pek yer almadığına değinen TANKER, tasarının bir takım reformlar içermesinin gerektiğine dikkat çekti.

Türk Dişhekimleri Birliği adına konuşan Dt. Yılmaz BİLGİN sağlık hizmetinin çok ucuz hatta parasız olmasını, sağlık personelinin de güvenliğinin olması gerektiğini söyledi. Bugün Türkiye'de 8000 dişhekiminin olduğunu söyleyen BİLGİN bunların % 25'i olan 2000 kişiyle sağlık hizmeti verilmesinin çok zor olduğunu söyledi. Yeni tasarıda özel dişhekimleri ile ilgili bir maddeye rastlanmadığına dikkati çeken Dt. Yılmaz BİLGİN ayrıca yeni yasayla dar gelirliyle ek bir yük getireceğini belirtti.

İlk bölümün son konuşmasını Türk Veteriner Hekimleri Birliği adına Doç. Dr. Yücel AKINCI yaptı.

Yeni yasa ile sağlık personelinin sözleşmeli personel haline getirileceğini, bu uygulamanın ise YÖK ile başlayıp KİT'lerde sürdürüldüğünü anlatan Yücel AKINCI, yeni tasarı ile hastanelerin özelleşebileceği endişesi taşıdığını belirtti. Tasarıda koruyucu hekimlik konusunda açıklığın alınmadığını söyleyen Yücel AKINCI tasarıya "Sağlık Hizmetlerinin Vergilendirilmesi" denmesinin daha iyi olacağını söyledi.

Daha sonra panelin 2. bölüm konuşmalarına geçildi. İlk sözü alan Prof.Dr. Nusret FİŞEK, tasarının sağlık hizmetlerini tek elde toplamak gibi bir yönü olduğunu ve bunu desteklediklerini belirtti. Sağlık personelinin güvencesi olmadığını söyleyen FİŞEK, yönetici kadroda yerel Tabip Odası temsilcisinin de olmasını istediklerini söyledi. Prof.Dr. Nusret FİŞEK'ten sonra söz alan Doç.Dr. Yücel AKINCI sosyal devlette en önemli hakkın sağlıklı yaşam hakkı olduğunu, bunun da devletin görevi olduğunu ve bu hakkın bir takım fonlara bırakılmayacağını söyledi. Yeni tasarının ekip çalışması niteliği olmadığını söyleyen Yücel AKINCI amaç sağlık hizmetini yaygınlaştırmak ise 224-sayılı yasadan yararlanılabileceğini söyledi.

İkinci bölümdeki konuşmasında Prof.Dr. Mekin TANKER bugünkü hastane eczacılığının ilaç depolamaktan öteye geçmediğini ilaç kullanımının gelişigüzel halde olduğunu ve ilaç yapımının terk edildiğini belirtti. Hastanelerde kullanılan Tabeli Sisteminin Osmanlılardan kaldığını bugün ise ileri ülkelerde terk edildiğine değinen Mekin

TANKER ilaç hakkında yeni bilgilerin sağlık personeline aktarımının ihmal edildiğini söyledi.

2. Bölümün son konuşmasını yapan Dt.Yılmaz BİLGİN yasa tasarısında sahte dişhekimleri konusunun ele alınmadığından söz etti. Diş ve ağız sağlığı için koruyucu hekimliğin önemli olduğunu söyleyen Yılmaz BİLGİN bu konunun yasa tasarısında yer almadığını belirtti. Ayrıca tasarıda kırsal kesim için bir şey olmadığını söyleyen BİLGİN sağlık reformu yapılmasını istedi.

Daha sonra panel yöneticisi Teoman EVREN konuşmaları özetledi ve tasarı ile ilgili dinleyicilerin soruları yanıtlanarak toplantıya son verildi.

Panel öncesinde Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti adına Genel Başkan Prof.Dr. Mekin TANKER "Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Tasarısı" hakkında basına bir açıklama yaptı. Bu basım açıklaması metnini ve TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nun kabul ettiği metni ilerdeki sayfalarımızda yayımlıyoruz.

Ayrıca 7 Şubat tarihli panel tutanakları, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna sunulan Birlik

görüşümüş, basın bildirileri ve diğer Sağlık Meslek Birliklerinin görüşleri Birliğimiz tarafından bir kitapçık haline getirilerek bastırılmış bulunmaktadır.

Daha sonraki gelişmeleri şöyle sıralayabiliriz.

18 Şubat 1987 tarihinde bu konuda birlik yöneticilerinin katıldığı ortak bir basın toplantısı yapılmıştır.

Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun, TBMM Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunda görüşüldüğü 18 Şubat ve 5 Mart 1987 tarihlerinde Birlik

yetkilileri de gözlemci olarak Komisyona çağrılmışlardır. Yasa, Komisyon'dan büyük bir hızla geçmiş ve Genel Başkanımıza verilen çok kısa bir konuşma süresi dışında, Birliğimize herhangi bir aşamada görüş bildirme olanağı verilmemiştir.

Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Tasarısı TBMM'de görüşülme aşamasına gelmiş bulunmaktadır. Bu aşamada da Birliğimiz Milletvekilleri nezdinde bazı girişimleri başlatmış olup gerekli kamuoyunu oluşturma çalışmalarını sürdürecektir.

TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ MERKEZ HEYETİ ADINA GENEL BAŞKAN Prof. Dr. MEKİN TANKER'İN SAĞLIK HİZMETLERİ TEMEL KANUNU TASARISI HAKKINDA 7.2.1987 TARİHİNDE BASINA YAPTIĞI AÇIKLAMA

11.Ocak.1987 tarihinde Sayın Başbakan'ca basına yapılan açıklamada sağlık hizmetlerinin düzenlenmesine ilişkin yeni bir yasa tasarısı gündeme getirilmiştir. Bir reform olarak sunulan tasarı temel olarak řu noktaları kapsamaktadır:

1. Genel Sağlık Sigortasına aşamalı geçiş,
2. Sağlık personelinin sözleşmeli statüye getirilmesi,
3. Hastane işletmeciliği konusundaki düzenlemeler,
4. Sağlık hizmetlerinin bakanlık yetkisi içerisinde gereğinde özelleştirilebilmesi, gereğinde de devletleştirilebilmesi,

5. Çerçeve maddelerin birden çok yönetmeliklerle düzenlenmesi.

Bu noktalar irdelenecek olursa;

– Genel Sağlık Sigortası bir sağlık hizmeti örgütlenme modeli olmayıp ancak bir finans kaynağı yaratma biçimidir. Toplumun beklentisi sağlığının sigortalanması, sağlık hizmetlerinin en iyisi ile sunulması ve en önemlisi de sağlık hizmetlerini sürekli edinebilmenin garantisini temindir. Oysa dünyadaki uygulamalar ancak, sağlık hizmetlerinde kullanılan ilaç başta olmak üzere tedavi araç ve gereçlerini üretenlerin ürettikleri malın fiyatının kendilerine sürekli ödenmesi garantisini sağlamalarından öteye geçmemiştir. Tasarı içerisinde yer aldığı biçimiyle hem devlet eliyle ve hem de özel kuruluşlar vasıtasıyla yapılacak olan sağlık sigortacılığı vatandaşa getirilen yeni bir vergi yükümlülüğünden başka bir şey olmayacaktır. Bu da Anayasasında Sosyal Devlet felsefesini benimsemiş bir devlet anlayışı ile çelişir gibi görünmektedir.

– Sağlık personelinin sözleşmeli statüye geçirilmesi ve bunun için özendirilmesi fiili kadrolar ile sözleşmeli kadrolar arasında sonuçta bir ayırım doğurabilir. Daha ötesi sözleşmeli statüye geçmiş olanların kişi çalışma hak ve sürekliliğini koruyacak yasal düzenlemelerin dışarısına subjektif değerlendirmelerle taşırılması sonucu büyük haksızlık ve huzursuzluklar doğabilir.

– Sağlık işletmeciliği mantığı yeni bir boyuta erişmiş görünüyor. Sağlık işletmeleri bir taraftan kaliteli hizmet üretebilecek ve bunu da sürekli olarak sağlayabilecek alt yapı, teçhizat ve personel kapsamı içinde devlet eliyle örgütleniyor. Diğer yandan üstün özellikleri bu biçimde belirginleşenlerin Bakanlar Kurulu kararı ile özel kuruluşlar haline dönüştürülebileceği bildiriliyor. Halkın vergileri ile tesis edilmiş olan tedavi kurumlarının kişi ve özel kuruluşlara devredilmesi ve buralarda sağlığın bir ticaret işlemine dönüştürülmesinde devletin birincil rolü oynaması kabul edilebilir gibi değildir. Diğer taraftan da tasarıda "Sağlık işletmeleri"nin gelir ve giderleri belirlendiği halde nerede, ne şekilde kurulacağı ve nasıl yönetileceği, işletileceği belli edilmemiştir.

Tasarı bir taraftan SSYB teklif ve yetkileri ile sağlık hizmetlerinin çeşitli alanlarda devlet elinde bulunması ve düzenlenmesini, diğer taraftan özelleştirmeyi birbirine sürekli bağlı olarak işletilecek bir sistem haline getiriyor. Örneğin, tasarıнын 3-K maddesinde Bakanlık ilaç ham ve yardımcı maddeleri ile müstahzarları üretmeye yetkili kılınıyor. Bu mantıktan yürünürse bir sağlık tedavi aracı özelliğini de taşıyan ilacın üretim işletmesinin devlet eliyle kurulabileceği anlayışı yanında tasarıнын 5. maddesine göre kurum özel ellere de devredilebilir anlayışı ortaya çıkıyor.

– Tasarıнын hukuki bir metin olarak en büyük özelliği birden çok yönetmeliğe ihtiyaç göstermesidir. Neredeyse her madde ile ilgili bir yönetmelik çalışması yapılması zarureti bulunmaktadır. Ayrıca Tasarıda, halen yürürlükte olan yasanın bu yasaya aykırı hükümlerinin yürürlükten kaldıracağı hükmü de bulunmaktadır. Bu da büyük sakıncalar taşımaktadır. Örneğin, Tasarıнын 3-K maddesi Sağlık Bakanlığı'nın yetkileri içinde ilaçların fiyat kontrolü bulunduğu bahsetmektedir. Ancak halen yürürlükte bulunan 1262 sayılı yasa böyle bir düzenleme yapmıştır. Bu mantığa göre tasarı yasalastığı takdirde 1262'nin ilgili hükmü yürürlükten kalkacağından Türkiye'de ilaç fiyatlarını denetleyecek bir mekanizma da or-

tadan kaldırılmış olacaktır.

Tasarı hakkında diğer görüşlerimiz şöylece sıralanabilir:

1. Uygulamalar konusunda kesin hüküm yoktur. Bakanlığa tanınmış yetkiler çerçevesinde değişen her Bakana göre değişik uygulama biçimleri gündeme gelebilir.

2. "Fon" işletmesi ile "Kütük" kayıtları ve buna bağlı prim toplama sistemi hem yeterince para toplanabilmesi konumundan uzak ve hem de sağlık hizmetinden yararlanacak kişileri zorlama konumuna sokacak biçimdedir.

3. Koruyucu sağlık hizmetleri dünya ölçeğinde olmayan bir uygulama biçimine dönüştürülerek 5. madde son paragrafına göre paralı hale sokulmuştur.

4. Tasarı, sağlık hizmetlerini gerçek bir ekip hizmeti anlayışına getirmekten uzak bir düzenleme içindedir. Örneğin sağlık harcamalarının rasyonalizasyonu ve düşürülmesinde önemli katkı ve payı olan eczacılık hizmetleri hiçbir biçimde ele alınmış değildir.

5. Tasarının 3-K maddesi insan haklarına aykırı ve subjektif değerlendirmeler getirmektedir. "Sağlık ve Yardımcı Sağlık personelinin aranacak genel ve özel şartlar ile bu şartlardan herhangi birini taşımadığının sonradan anlaşılması" ... ilah... gibi ifadelerle bağlı meslekten geçici ve daimi çıkarma gibi Bakanlığa verilmiş aşırı zorlayıcı hükümler taşımak ve herşeyden önce Anayasada kişinin temel ve çalışma haklarını düzenleyen ana hükümlere aykırı düşmektedir.

Sonuç olarak;

– Türkiye'nin son derece reformist ve ancak yeniden düzenlemelerle işletilmeğe ihtiyacı olan ve ulusal boyuttaki sağlık politika ve örgütlenmesini belirleyen 224 sayılı yasası vardır. Yürürlükte olan bu yasanın hayata tam olarak anlamıyla geçirilmesi mutlak sağlanmalıdır.

– Sağlık hizmetleri mutlak bir kamu hizmeti olarak değerlendirilmeli ve ticaret sahası içine sokulmamalıdır. Tasarı insanlar üzerinde, tedavi dışı araştırmaları düzenleme altına alma ve bazı belirsizliklere karşın başta kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları olmak üzere kurumlar arası eşgüdümlü çalışmayı önermekte ise de geneliyle büyük olumsuzluk ve çelişkiler taşımaktadır.

Baştan beri sayılan genel ve özel noktaları itibarı ile tasarının yeni baştan gözden geçirilmesi, ilgili kurum, kuruluş ve kişilerden görüş alınarak baştan kaleme alınması ve böylece Yüce Meclis'in onayına sunulması en büyük dilek ve 6643 sayılı yasanın ilgili hükümlerince bize verilmiş görevler çerçevesinde talebimizdir.

Prof. Dr. Mekin TANKER
Genel Başkan